

GEOSIGMA

Naturvärdesinventering inom Älby 2:3 i Nynäshamns kommun

Grav 21061

Geosigma AB

2021-06-25

GEOSIGMA				
Uppdragsnummer 606096	Grap nr 21061	Datum 2021-06-25	Antal sidor 18	Antal bilagor 1
Uppdragsledare Tommy Lundberg		Beställares referens		Beställares ref nr -
Beställare Nynäshamns kommun				
Rubrik Naturvärdesinventering inom Älby 2:3 i Nynäshamns kommun				
Underrubrik -				
Författad av Tommy Lundberg				Datum 2021-02-16 Rev 2021-06-25
Granskad av Elin Andersson				Datum 2021-02-19
GEOSIGMA AB www.geosigma.se geosigma@geosigma.se Bankgiro: 5331 - 7020 PlusGiro: 417 14 72 - 6 Org.nr: 556412 - 7735	Uppsala Box 894, 751 08 Uppsala S:t Persgatan 6, Uppsala Tel: 010-482 88 00	Teknik & Innovation Vaksala-Eke, Hus H 755 94 Uppsala Tel: 010-482 88 00	Göteborg St. Badhusg 18-20 411 21 Göteborg Tel: 010-482 88 00	Stockholm S:t Eriksgatan 113 113 43 Stockholm Tel: 010-482 88 00

Sammanfattning

Geosigma AB har på uppdrag av Nynäshamns kommun utfört en naturvärdesinventering (NVI) inom fastigheten Älby 2:3. Fastigheten är under planläggning för verksamheter och handel.

Syftet med naturvärdesinventeringen är att få kunskap kring naturvärdena inom planområdet.

Inventeringen har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 "Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning". Fältinventeringen har utförts på nivå detalj (minsta obligatoriska karteringsenhet 10 m² eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av minst 10 m x 0,5 m). Värdeelement har inventerats.

Inom inventeringsområdet har 2 ytor identifierats som utgör naturvärdesobjekt, båda med naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde.

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en gammal åkerholme som numera ligger inbäddad i ungskog av främst tall med inslag av gran. Ytan utgörs av berg i dagen och upplagda stenblock. Området är svårtillgängligt på grund av den täta ungskogen runt om. Gamla slånärsbuskar, beklädda med lavar och vissa med plommontickor, dominerar i åkerholmen. Rönn, fågelbär, hagtorn och fläder är exempel på bärande träd och buskar av betydelse för fågellivet. Det finns många håligheter bland stenblocken som används som gryt av bland annat grävling. En vildsvinhona med ett antal kultingar observerades i närområdet och det syntes också mycket spår av vildsvin som verkar använda det avskilda läget som skydd.

Åkerholmen har ett påtagligt biotopvärde på grund av förekomst av bärande buskar och träd samt att den utgör en refug för ett flertal arter, bl.a. vildsvin, grävling, insekter och småfåglar. Den utgör också en avvikande naturtyp i en i övrigt ensartad miljö bestående av ungskog av tall med inslag av gran samt björk i öster.

Åkerholmen föreslås sparas tillsammans med en mindre yta runt om så att god solbelysning kan säkras. Den kommer genom en exploatering att tappa sin betydelse som skydd och boplats för större däggdjur men kan fortsätta vara ett vilt inslag av betydelse för lokal biologisk mångfald, såsom småfåglar och insekter.

Naturvärdesobjekt 2 utgörs av ett solbelyst skogsbryn som endast tangerar planområdet. Ett värdeelement finns inom naturvärdesobjekt 2, en spärrgrenig ek med en omkrets på 3,7 meter. I området återfanns också en sälj som inte utgör värdeelement men som ändå tas med för dess betydelse för insekter på våren. Ytan kring eken har karaktär av en liten ekbacke men är igenväxande och påverkad av en kraftledningsgata som röjts återkommande.

Förekomsten av värdeelementet samt ett visst artvärde genom förekomst av naturvårdsarter och bärande träd och buskar gör att området klassas som påtagligt naturvärde. Lövbrynet ligger sannolikt utanför men tangerar planområdet varför hänsyn bör tas vid exploateringen. Om lövbrynet skuggas allt för mycket av byggnader så kommer art- och biotopvärdet att försämrats. Om möjligt bör det solbelysta läget säkerställas och en försiktig röjning utföras. Några stammar från avverkningen kan läggas upp som en faunadepå i sydslänten.

Inga rödlistade arter har påträffats vid inventeringen men observationer av fjällvråk har gjorts i närområdet enligt artportalen. Inga signal- eller ansvarsarter har påträffats i övrigt. Blåsippa och gullviva som är fridlysta i Stockholms län förekommer i lövbrynet.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Uppdraget	6
1.1 Organisation	6
1.2 Inventeringsmetod	6
1.3 Utförande	8
1.3.1 Underlag	8
2 Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet	9
2.1 Planförslaget	9
2.2 Generell beskrivning av inventeringsområdet	9
3 Naturvärdesobjekt	14
3.1 Naturvärdesobjekt 1. Åkerholme	14
3.2 Naturvärdesobjekt 2. Lövbryn.	16
3.3 Rekommendationer	17
3.4 Artlista	17
3.4.1 Påträffade naturvårdsarter:	17
3.4.2 Observationer av rödlistade arter hämtade från artportalen	17
Referenser	18

Bilaga 1 – Naturvärdesobjekt och värdeelement

1 Uppdraget

Fastigheten Älby 2:3 är under planläggning för verksamheter och handel innebärande en hög exploateringsgrad med mycket hårdgjorda ytor. Geosigma AB har fått i uppdrag att utföra en naturvärdesinventering inom fastigheten i syfte att få kunskap kring naturvärdena i området.

NVI presenteras som en rapport som ska utgöra underlag till det fortsatta planarbetet för fastigheten Älby 2:3.

1.1 Organisation

Inventeringsarbetet samt rapportering har utförts av Tommy Lundberg på Geosigma AB. Kartor och GIS-arbete har utförts av Elin Andersson, Geosigma AB.

1.2 Inventeringsmetod

Inventeringen har utförts enligt SIS standard ftSS 199000:2014 "Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning". Fältinventeringen har utförts på nivå detalj (minsta obligatoriska karteringsenhet 10 m² eller för linjeformade objekt 10 x 0,5 m). Då länsstyrelsen efterfrågat att större ekar och tallar ska sparas så har inventeringen kompletterats med värdeelement.

Syftet med inventeringen är att inom ett avgränsat område identifiera och dokumentera områden av betydelse för biologisk mångfald.

Tabell 1-1. Detaljeringsgrad och minsta obligatoriska karteringsenhet (källa SS 199000:2014)

Detaljeringsgrad	Minsta obligatoriska karteringsenhet
Översikt	En yta av 1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 100 m eller mer och en bredd av 2 m eller mer.
Medel	En yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.
Detalj	En yta av 10 m ² eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

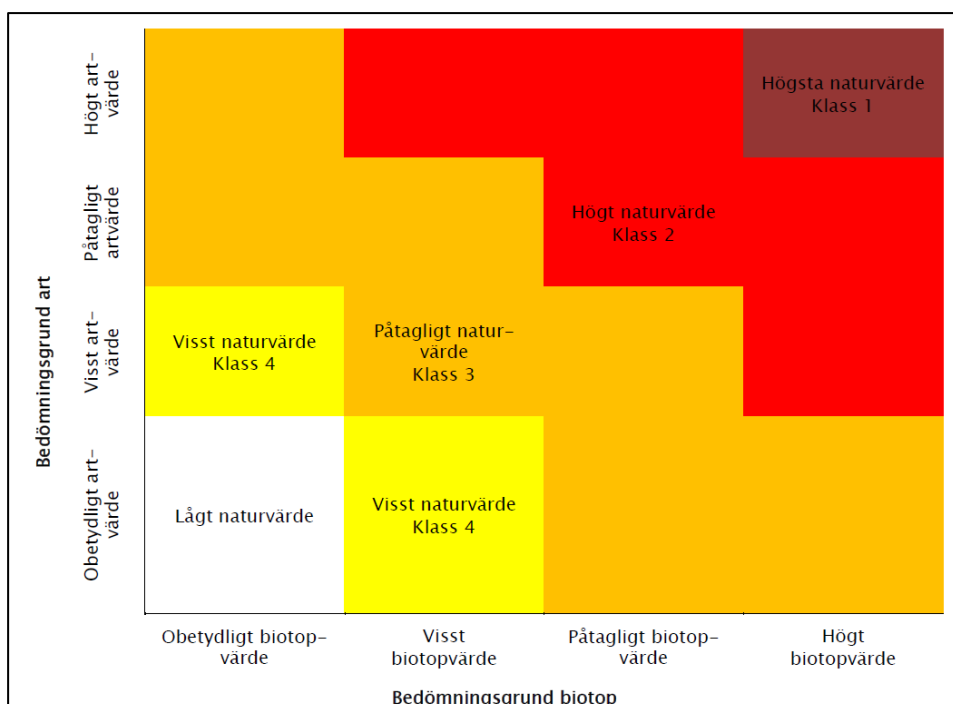
Naturvärdesobjekt har naturvärdesklassats enligt en tregradig skala:

- **Högsta naturvärde**
Naturvärdesklass 1
Störst positiv betydelse för *biologisk mångfald*
- **Högt naturvärde**
Naturvärdesklass 2
Stor positiv betydelse för *biologisk mångfald*
- **Påtagligt naturvärde**
Naturvärdesklass 3
Påtaglig positiv betydelse för *biologisk mångfald*

En fjärde klass, 4. *Visst naturvärde*, kan även användas men har inte beställts som något särskilt tillägg i detta uppdrag.

Ett naturvärdesobjekt ska utgöras av en dominerande naturtyp. Klassningen görs genom en sammanvägning av förekomsten av arter och förekomsten av värdefulla biotoper. Artvärdet innefattar en bedömning av naturvårdsarter (naturvårdsarter, signalarter och ansvarsarter), hotade arter, rödlistade arter och relativ artrikedom. Biotopkvaliteten bedöms utifrån förekomst av störningsregimer, element, strukturer eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet vägs mot dess förekomst utifrån ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv.

Den sammanvägda värderingen utifrån artvärde och biotopvärde görs via matrisen i figur 1-1.

Figur 1-1. Matris för naturvärdesklassning.

Biotopvärdet bedöms utifrån en samlad analys av olika kvalitetsfaktorer samt sällsynthet och hot.

Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. NVI resulterar i avgränsning av områden, naturvärdesklassning, objektbeskrivningar samt en övergripande rapport. I NVI ingår inte bedömning av värden för friluftsliv, kulturmiljö, geologi, landskapsbild eller ekosystemtjänster.

Lågt naturvärde utgörs av de områden som inte uppfyller kriteriet för att utgöra naturvärdesobjekt. Dessa märks inte ut på kartan. Område som ingår i inventeringsområdet och inte avgränsats till naturvärdesklass, utgör antingen lågt naturvärde eller så kan området utgöra naturvärde men vara mindre än minsta karteringsenhet. Denna yta kallas övrigt område.

1.3 Utförande

Inventeringen har utförts enligt SIS standard SS199000. Naturvärdesinventeringen utfördes av Tommy Lundberg 2020-05-12. Enligt SIS standard SS199000 ska fältinventering i Svealand utföras under perioden 1 april till 30 november. Tidsperioden gäller förutsatt att det är snö- och isfritt samt att huvuddelen av biotopkvaliteterna och naturvårdsarterna kan identifieras och att artrikedom kan uppskattas eller mätas.

Naturvårdsobjekten har bedömts enligt naturvärdesklass 1, 2 och 3. Värdeelementen är träd eller andra objekt med särskilda värden och som anses viktiga att ta hänsyn till i planarbetet.

I figur 2-2 nedan visas inventeringsområdet.

Figur 1-2. Flygfoto över det ungefärliga inventeringsområdet, vilket också motsvarar planområdet. Inventeringen har även innefattat observationer strax utanför den streckade avgränsningen.

1.3.1 Underlag

Sökningar har gjorts i artportalen för alla artförekomster inom och kring inventeringsområdena som har inrapporterats under perioden 2000-2020.

Geosigma har även gjort sökning i Artdatabanken för rödlistade och skyddsklassade arter (för att eftersöka t.ex. rovfåglar). Inga rödlistade arter finns redovisade inom området.

Vid inventeringen har främst följande underlag använts:

- Sökning i Artdatabanken för rödlistade arter i området.
- Utdrag från Artportalen för artfynd i området.
- Utdrag från Trädportalen, www.tradportalen.se. Inga träd fanns upptagna i det aktuella området.

2 Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet

2.1 Planförslaget

Totalt omfattar planområdet drygt 81 000 kvadratmeter och planen syftar till att möjliggöra för verksamheter och handel.

2.2 Generell beskrivning av inventeringsområdet

Området är relativt svagt kuperat men med en lutning mot öster. Höjden i området skiljer mellan cirka 11 m.ö.h. i den östra delen av planområdet till cirka 21 m.ö.h. i den västra. Inventeringsområdet avgränsas av en byggväg (före detta skogsbilväg) i söder med skogsmarker och ett mindre industriområde söder om vägen längs väg 545/Gamla Nynäsvägen, se figur 2-1. Längst i sydost finns ett mindre verksamhetsområde. I sydväst finns ett relativt nytt hygge som är rensat från stubbar och hyggesrester, se figur 2-2.

I väster och norr löper en skogsbilväg och direkt väster och norr om denna finns ett mindre dike och ställvis smala lövbryn innan höjder med skogsmark tar vid, se figur 2-3. Utanför området i nordväst finns en liten rest av igenvuxen odlingsmark. Särskilt rakt norrut finns ett mer påtagligt lövbryn med en grov ek, sälg och hassel i direkt anslutning till planområdet, figur 2-4.

I öster avgränsas inventeringsområdet av väg 545 som löper parallellt med väg 73, figur 2-5. Inventeringsområdet har tidigare utgjort odlingsmark men är sedan ett tiotal år tillbaka planterat med tall och gran som till stora delar är ogallrad och mycket tät, figur 2-6. Den östra tredjedelen av området, ned mot väg 545 planterades kring 2008 med björk som är gallrad och mer gles och med ett ensartat fältskikt av gräs. Här finns också inslag av ung gran som slagit upp spontant mellan björkarna, figur 2-5 och 2-7.

Mitt i området, kringgärdat av ung gran och tall finns berg i dagen med en kvarstående åkerholme, figur 2-8.

Figur 2-1. Byggvägen som löper längs områdets södra gräns. Vy från vändplan mot öster. På vänster sida syns inventeringsområdet med tät ungskog.

Figur 2-2. Rensat hygge med vy mot norr. Till vänster i bild, där skogen tar vid, går planområdesgränsen. I förgrunden syns en vändplan för byggväg. Till höger syns ett skogsbyn med ung barrskog.

Figur 2-3. Lövbryn i norr med mindre dike och blommande slånbar och gullvivor.

Figur 2-4. Lövbrynet i norr har söderläge med äldre ek, hassel och säl. Lövbrynet ligger i direkt anslutning till planområdet.

Figur 2-5. Vy längs med väg 545. Till höger syns den planterade björkskogen

Figur 2-6. Tät ungskog, tall och gran som kantar en skogsbilväg i den södra delen av inventeringsområdet. Vy mot sydost.

Figur 2-7. Ung planterad björkskog med gamla täckdickningsbrunnar i förgrunden.

Figur 2-8. Åkerholme dominerad av snåriga slånbärsbuskage, hållar och blockig terräng som ger skydd och boplatser för vildsvin och grytlevande däggdjur. Området är kringgärdat av ungskog och blir alltmer beskuggat.

3 Naturvärdesobjekt

Figur 3-1. Flygbild med inventeringsområde, naturvärdesobjekt och värdeelement.

3.1 Naturvärdesobjekt 1. Åkerholme

Naturvärdesklass 3. Påtagligt naturvärde (fastställd bedömning).

Området karakteriseras till största del av ett slånårsbuskage på häll och upplagda jordstenar. Åkerholmen är inbäddad i planterad ungskog. Figur 2-8 och 3-1. Skrevorna mellan stenarna är boplats och skydd för grävling och eventuellt räv. Vildsvin observerades och deras närvaro var i övrigt påtaglig i form av stigar och trampspår.

Figur 3-2. Åkerholmen domineras av slånbärssnår. Spår av vilt finns överallt. Vissa grenar är bevuxna med plommonticka. Mot norr är buskagen fulla med grå tagellav, näverlav och slånlav.

Slånbärsbuskarna har lång kontinuitet då de i vissa fall är upp till 3-4 m höga och är mycket grova med påväxt av plommonticka, tagellav, näverlav och slånlav. En hel del döda grenar och stammar förekommer. Nötskrika, ringduva, blåmes och talgoxe sågs och hördes i närområdet. Påträffade växter i övrigt var bl.a. örnbräken, träjon, vitsippa, brännässla, backtrav, kärleksört, nypon, hallon, fågelbär, fläder och rönn.

Åkerholmen har ett påtagligt biotopvärde, visst artvärde, förekomst av bärande träd och buskar samt omfattas av generellt biotopskydd. Trots dess belägenhet i den ensartade ungskogen så bedöms sammantaget naturvärdet fortsatt vara påtagligt.

3.2 Naturvärdesobjekt 2. Lövbryn.

Naturvärdesklass 3. Påtagligt naturvärde (fastställd bedömning).

Lövbrynet tas med här då det ligger i direkt anslutning till med utanför planområdet. Det är av vikt att kommande exploatering kan ta hänsyn till biotopen även om inget fysiskt ingrepp kommer ske. Södervända solbelysta lövbryn och slänter är viktiga inslag för biologisk mångfald och utgör en ekologiskt mycket viktig övergångszon mot den öppna odlingsmarken. Vanligtvis rör det sig om en smal zon innan skogen tar vid. Bl.a. fjärilar, vedlevande insekter och hävdgynnade kärlväxter kan finnas här. Det är vanligen bredkroniga ädellövträd, asp, sälg eller björk som växer i mer eller mindre blandade bestånd. Solexponerade träd och lågor kan förekomma.

Lövsöksbrynet är relativt slutet och utgör endast en smal bård som beskuggas alltmer av den uppväxande skogen, se figur 2-3 och 2-4. Lövsöksbrynet sträcker sig i öst-västlig riktning i direkt anslutning till eller strax utanför den norra planområdesgränsen. I dess centrala del så ökar bredden och det glesar även ut mot kraftledningsgatan som har rensats då och då vilket även gör att slutenheten är mindre här.

En större bredkronad ek (3,7 m i omkrets, ca 1,8 m i diameter) utgör ett värdeelement i den centrala delen av ytan. Eken är på grund av sin storlek ett särskilt skyddsvärt träd då stamdiametern överstiger 1 m, se figur 3-3 nedan.

Figur 3-3. Den stora eken med hassel i förgrunden.

Tillsammans med förekomst av hassel så får ytan här karaktär av en liten igenväxande ekbacke. Klenare död ved förekommer, troligen rester av tidigare röjning, bl a av kraftledningsgatan. Ett vattenförande dike löper direkt norr om och längs skogsbilvägen och blöta partier finns. Diket bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Ek, hassel, sälg, slånbar, hagtorn, gullviva(§), vitsippa, blåsippa(§), ängsviol var växter som återfanns.

Art- och biotopvärdet har gradvis minskat vartefter som solexponeringen avtagit efter att intilliggande odlingsmarken planterats med träd och vartefter brynet växer igen.

Naturvärdet sätts ändå som påtagligt, i beaktande av förekomsten av värdeelement, biotopskydd och ett visst artvärde genom förekomst av naturvårdsarter samt bärande träd och buskar.

3.3 Rekommendationer

Åkerholmen föreslås sparas tillsammans med en mindre yta runt om så att god solbelysning kan säkras. Den kommer att tappa sin betydelse som skydd och boplats för större däggdjur men kan fortsätta vara ett vilt inslag av betydelse för lokal biologisk mångfald för småfåglar och insekter.

Lövbrynet ligger sannolikt utanför men tangerar planområdet. Försiktighet bör hållas vid exploateringen så att inte det blir direkt påverkan. Om lövbrynet skuggas av byggnader så kommer art- och biotopvärdet att försämrats. Om det solbelysta läget kan säkerställas och en försiktig röjning utförs så kan naturvärdet öka. Trädstammar (företrädesvis ek och andra lövträd) från avverkningen kan läggas upp som en faunadepå i sydslänten.

3.4 Artlista

3.4.1 Påträffade naturvårdsarter:

Blåsippa, *Hepatica nobilis*, fridlyst i Stockholms län enligt Artskyddsförordningen (2007:845) §4, (naturvärdesobjekt 2).

Gullviva, *Primula veris*, fridlyst i hela landet enligt Artskyddsförordningen (2007:845) §9, (naturvärdesobjekt 2).

3.4.2 Observationer av rödlistade arter hämtade från artportalen

Fjällvråk, *Buteo lagopus*, nära hotad (NT), fridlyst enligt Artskyddsförordningen (2007:845) §4. Ett större antal observationer från närområdet (Gorjbacken, öster om väg 73) finns inrapporterade i artportalen och även en bit norrut. Alla observationer är gjorda under vinter med enstaka observationer under sen höst och tidig vår. Den är rapporterad som stationär i en del observationer men fjällvråken är inte en stationär art och området ingår inte i fjällvråkens naturliga häckningsområde som ligger längre norrut i landet. Däremot kan fjällvråken övervintra i södra Sverige och observeras även ofta här under sin övervintrings- och flyttperiod. Fågeln är en utpräglad opportunist med fokus på smågnagare men den äter även andra smådäggdjur, fågel och as och stjälar gärna byten från andra djur. I den mån den födosöker i området så torde det öppna och mosaikartade landskapet norrut mot Ösmo och öster om väg 73 vara lämpliga jaktområden. Inventeringsområdet bedöms ha ringa betydelse för övervintrande och flyttande fjällvråkar då det inte erbjuder någon av de

miljöer, såsom äldre gles barr- och blandskog, myrar och öppna marker, som betraktas som viktiga för fågelns födosökande.

Referenser

ArtDatabanken, 2020. Rödlistade arter i inventeringsområdet, 2010-2020.

Artportalen 2020. Artfynd i inventeringsområdet från 2010-05-01 till 2020-05-01.

Europaparlamentet, 1992. Art- och habitatdirektivet.

Gärdenfors, Ulf et al. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU.

Naturvårdsverket, 2015, Guide för värdering av ekosystemtjänster – *Rapport 6690*.

Naturvårdsverket, 2012, Fridlysta växter och djur i Sverige, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2008. Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige. Rapport 5813.

Naturvårdsverket. Natura 2000, Art-, och naturtypsvisa vägledningar.

Skogsstyrelsen. Signalarter, 2020-11-19.

www.trädportalen.se